

РОЗДІЛ III

Хроніка

Л. В. Ільїн – доктор географічних наук, завідувач кафедри туризму, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки

Пашенко Володимир Михайлович
(до 60-річчя від дня народження)

*Роботу виконано на кафедрі туризму
ВНУ ім. Лесі Українки*

Володимир Пашенко народився у вересні 1950 року в селі Мала Дівиця Прилуцького району Чернігівської області в родині фахівців–аграріїв.

Ювіляр – відомий науковець, доктор географічних наук, професор. Закінчив Київський державний університет ім. Тараса Шевченка з відзнакою (1972) за спеціальністю “геоморфологія” й отримав кваліфікацію географа-геоморфолога. Будучи інженером інститутів “Південдіпротрубопровід” (1972–1973) та “УкрНДіПронафта” (1973–1974, м. Київ), працював у експедиціях у Росії – у Чувашії, на Мещорі, в Україні та Білорусі.

Наукову діяльність почав аспірантом сектору географії АН УРСР (1974–1977) за спеціальністю “Фізична географія, геофізика і геохімія ландшафтів”. У 1977–2007 рр. за цією спеціальністю працював у секторі, відділенні географії АН УРСР, Інституті географії НАН України, де пройшов шлях від молодшого до головного наукового співробітника (2000) і загалом присвятив академічній науці 33 роки свого життя. За тією ж спеціальністю йому присвоєно науковий ступінь кандидата географічних наук (1980), учене звання старшого наукового співробітника (1991), науковий ступінь доктора географічних наук (1992) і вчене звання професора (2002). Із 2008 р. – професор кафедри земельного кадастру Національного університету біоресурсів і природокористування України (НУБіП України).

В. М. Пашенко опублікував 13 монографій (сім одноосібних), один навчальний посібник, кілька середньо- й дрібномасштабних карт ландшафтів і фізико-географічного районування України та окремих її регіонів, узагальнив регіональні риси ландшафтів українських степів (1985). Він підготував одного доктора і п'ять кандидатів географічних наук; під його керівництвом і консультуванням завершуються кандидатські й докторські дисертації. Тривалий час брав участь у роботі експертної ради з географічних наук ВАК України, дві каденції – заступник голови експертної ради. Був і є керівником та виконавцем дослідницьких тем.

Науковцеві належить значний внесок у розвиток теорії й методології ландшафтознавства та природничої географії загалом, увпровадження постнекласичних методологій у географію й опрацювання дієвості міждисциплінарних дослідницьких підходів.

У *теоретико-методичному* плані В. М. Пашенко розкрив типізуючий геоморфогенний вплив рельєфу на ландшафтоутворення, рівневий і схиловий, крім впливу рельєфу на дифенціацію ландшафтів, та опрацював інтерферентний геоморфогенний аналіз (1979) регіональних і локальних складників літооснови ландшафтів. Обґрунтував та запровадив у науки про Землю родове понятійне означення об'єктних земних реальностей – геореали (у ландшафтознавстві – видові означення ландшафтні, ландшафтоутворюючі геореали) й опрацював їх науково-пізнавальне геореалогічно-природниче трактування (1993, 2009), важливе для метатеоретичних уточнень і узагальнень у науках про Землю. У *метатеоретичному* плані опрацював атрибутивно-наукознавчий підхід до всебічного

аналізу функціональних складових частин природничо-географічних наук та до синтезу їх знань у наукових відображеннях законів та закономірностей земної макроприроди. Показав, що прояви законів і закономірностей природи здійснюються через поєднану реалізацію численних сутнісних властивостей ландшафтів і піддаються ранжуванню (1993, 1994). У *методологічному* плані розкрив сутності функціонально відмінних атрибутів – головних складників географічних наук, різних за науково-пізнавальною роллю (1993, 2000, 2009). Опрацював об'єктивні й суб'єктивні складові частини постнекласичного географічного пізнання. Узагальнив постнекласичний пізнавальний досвід різних природничих наук і міждисциплінарних підходів у вивченні приповерхневої природи Землі. Розкрив визначальні риси, науково-пізнавальні спроможності й перспективи інтегрування географічного підходу з новітніми міждисциплінарними підходами – синергетичним, фрактальним, екоєволюційним (сталого розвитку) та ноосферологічним (1999, 2000).

Показав, що в застосуванні екологічного підходу найістотнішими його складників є двооб'єктність – поєднання центрального об'єкта з екосередовищем (у геоєкології оптимальна варіантоцентричність); двопредметність – визначення реального й ідеального екостанів кожного об'єкта; порівняння станів; оцінювання відхилень реального стану від ідеального; визначення умов наближення реальних екостанів до ідеальних (2000, 2009).

Щодо проблем сталого розвитку подав теоретико-методологічне обґрунтування екологічно прийнятної еволюційної – екоєволюційної змісту сталого розвитку. Розкрив зміст екоєволюції як визначальної сутності сталого розвитку та пов'язаної з ним екоєволюційної дослідницької концепції й парадигми (1998, 2004, 2005, 2009).

У наукознавчому плані обґрунтував близьку та взаємодоповнюючу дієвість і продуктивність сутнісно різнорідних складових частин географічних наук: фундаментальних принципів і науково-пізнавальних підходів, міждисциплінарних дослідницьких підходів і загальнонаукових методів, істотність атрибутивних обґрунтувань наукової рефлексії (1993–2009).

Щодо наукової рефлексії й коректної наукової мови: своїми наукознавчими напрацюваннями В. М. Пашенко обґрунтував закономірні відмінності між об'єктною та предметною вербальною науковою мовою. Використання коректної наукової мови оптимізує науку й забезпечує якісне освітнє використання наукових знань (1993–2009).

Понад 20 років В. М. Пашенко є членом президії Українського географічного товариства, із 1999 р. очолює його Київський відділ. Він співорганізатор перших шести міжнародних конференцій із постнекласики в географії.

Видавнича діяльність В. М. Пашенка результативна: він головний редактор “Київського географічного щорічника” (виходить із 2001 р., це фахове видання з географічних наук) і “Супутника Київського географічного щорічника” (виходить із 2003 р.), багаторічний член редколегії наукового збірника “Фізична географія та геоморфологія”, започаткував і здійснює серії українознавчих видань: “Українські достойники” (з 2002 р.) та “Рідні місця українців” (із 2008 р.), є науковим редактором низки монографій географів.

В. М. Пашенко популяризує географічні знання: у виступах на радіо, телебаченні, у часописі “Дзеркало тижня”, у художніх творах. За його редакцією у 2003–2008 рр. вийшло сім наукових монографій, до семи монографій він написав вступне чи завершальне слово.

Ювіляр – член Національної спілки письменників України (із 1999 р.). Вірші писав із юності, але публікуватися почав лише з 1996 р. Тяжіє до густого, ємного, образно й філософськи наповненого ліричного письма. Важливу підтримку своєї поетичної творчості отримав від Олеся Гончара (1988). Має чимало літературно-художніх видань, зокрема “Соколин” (вірші, “Дніпро”, 1996), “Пелюстка Всесвіту” (вірші та поема, “Дніпро”, 1997), “Хрестоцвіт” вірші й поема, 2000), “Козачка” (поема, “Бібліотека українця”, 2001), “Бабуся Варка” (поема, “Бібліотека українця”, 2002). Започаткував серію історико-біографічних видань “Українські достойники”, у якій випущено книги “Незгай Козоріг (Євген Мурава)”, “Струмина життя” з біографічним нарисом і поемою про автора (2002) і “Степові орли понадальпійські” (поема, 2002), “Осоння” (вірші та поема), “Аспект-Поліграф”, 2006) та ін.

Діяльність професора різностороння, глибока й плідна. Він збагатив академічну географічну науку регіональними ландшафтознавчими, теоретичними, метатеоретичними, методологічними та наукознавчими напрацюваннями.

Вітаємо ювіляра, щиру, доброзичливу, безкорисну, чуйну людину, патріота й зичимо Володимирові Михайловичу здоров'я та нових звершень.

ДЛЯ ПОТАТОК